

โพซ่าโฮโพ่แตเดอตื๊อ

โพซ่าโฮโพ่แคเดอคื๊อ

เรื่อง อรอมล สันติอรุโณทัย

ภาพ เพชรพร ฝึกฝนธรรม

เรียบเรียง นงลักษณ์ พงค์พนาสวัสดิ์

มีนาคม 2563

มูลนิธิภาษาศาสตร์ประยุกต์ (Foundation for Applied Linguistics) ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 5 และ 6

“โครงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยโดยนำภาษาถิ่นร่วมจัดการเรียนรู้ (ทวิภาษา : กะเหรี่ยงสกอร์ – ไทย)”

Supporting Mother Tongue Based MLE Project in Ethnic Minority Communities in Thailand : Sgaw karen - Thai

ภายใต้การสนับสนุนของมูลนิธิเกื้อฝันเด็ก Child’s Dream Foundation (CDF)

โพซ่าโฮ โพ่แศ โอ่ะแว ด่ะ เต๊ออู๊ อ๊ะเซ่โค่ มา เออ ออ เมอ โพซ่าโฮ โพแศ เต่ออู๊ เน่ แล ซู่บือ ด๊อ ซู่ต่าด๊อ เล๊อ เล่อเมเศ อ๊ะโค่ เล๊อ อ่า จอจือ แว เดอยี่ โพซ่าโฮ โพแศ เต่ออู๊ เน่ ช่อะเน ฮ่อโค่ โพฆ่ลอแวด่ะ เล๊อ เล่อเมเศ อ๊ะโค่

เมแวดะ เลอ อาเกอซู ออะ ตาดอ ตาลา ด๊อบือ วีด๊อ ซู่ลอ แวด่ะ บือ ด๊อ ต่าด๊อ ต่าล่า อ่ามี ร๊ะม๊ะ อ่าแวด่ะ อู๊ เน่ กว่าแชว แวด่ะ อ๊ะ ต่าโพ ต่าลี อ่าคี อ่าบือ ด๊ออ๊ะ ต่าด๊อ ต่าล่า แมท่อ แวด่ะ เฆ โด่ะม๊ะ โพซ่า โฮโพแค เต่ออู๊ เน ซ๊ะคือต่า โด่ะม๊ะ เล๊ออ๊ะ ต่าโพ ต่าลี เล๊อ อ๊ะซู่แว แมท่อแว เฆ โด่ะม๊ะ

ด๊อ อ่าคื๊อ เน่ อ๊ะ ต่าด๊อ ต่าล่า เมท่อแว เฆ ด๊อ เต๊อบ่ะ เต๊อซี่บาฮ อ่าแว ด่ะ อู๊เน่ โอ่ะเก แว ด่ะ พี๊เนป่า เต๊อ โอ่ะ เล๊อ มาเออ ออ เลอ บาฮ โอ่ะ มื่อเต่อนี ต่าเซ่โค่ เดอ อ๊ะ แปล่ แลคือ อ่อะ ต่าโพค่า เล๊อ ปฆ่าปู ต่าเซ่ โค่ ที เล๊อ คื๊อ เต๊อล่อ บือ ด๊อ ต่าโพ ต่าลี เฆโด่ะม๊ะ ลอฮ ด๊อ จ๊ะ อ๊ะแปล่ เมอจาล่อ อ่าคือฆา อ๊ะ แปล่ แต๊ เชอ ออ เต๊อซีญูาเจฮ ต่าเซ่โค่ แกว๊ อ๊ะแปล่ แล กว่า เล๊ออ่าบู๊ ด๊อ

ที่ แว เล๊อ โพซ่าโฮ โพแศ เล๊อ อ่าฮ่อจี่ะ แว ด่ะ อู๊เน่ ด๊อ เป่อเกรอ เก แว เล๊อ อ่าซ๊ะโก๊ ปู โพซ่าโฮ โพแศ เต่ออู๊ เน อ่าโกล๊ โด่ะม๊ะ ด๊อ แกว๊เก เกแว บ่ะช่า โพซ่าโฮ โพแศเต่อ อู๊เน่ เต่อเก เดอ แว เลอ บาฮ

อ่า แว เก ด๊อ ลอก๊อ เก โพซ่าโฮ โพแศ เต่ออู๊เน โด่ะม๊ะ แพ๊ ตือ เล๊อ อ่ากู๊ บือ พ่อะบือ อ่าคา โพซ่าโฮ โพแศ เต่ออู๊เน่ เน่ แวด่ะ บือ แปฆพอ ด๊อ ต่าอ่อะ ต่าออ ปูลอ แว เต๊อนี่ ด๊อ ปฆายี่โพ เล๊อ อ๊ะยี่ โอ่ะบู๊ แล จ๊ะ เน่ โพซ่าโฮ โพแศ เต่อ อู๊เน่อ๊ะ ต่า กู่ะบ่ะ กู่ะเซ

ด๊อ อ่าแว เต่ออู๊ เน่ แต๊บ่ะ แว ค๊ือ เต๊อ ล่อ อี เป่อ เต๊อ มาฆอ ต่าปฆ่า บาฮ เป่อมาวี เป๊อ พ่ะอ๊ะ เบ่อะเจอ นวี๊ นี่ เป่อ เก มา เก ด๊อ ค๊ือ เต๊อล่อ เน่ เป่อเก๊อซู่ต่า ต่าด๊อ ต่าเล๊อ เป๊อ อ่อะเว เน ก๊อมี ด๊ออ่าแก๊ เล๊อ ต่าพ่ะซู่ พ่ะซ๊ะ เล๊อ ซูอ่อะ ต่าเล๊อ อ๊ะเก่อ ชฆอ ด๊อ คือ อ่อะ ต่าโพต่า เป่อแชทือ ด๊อ อ่าแก๊ ต่า เป๊อ ล่อ เล๊อ ยือ เก่อแล อ่อะบือ เจฮ ด๊อ โพซ่าโฮ โพแศ เต่ออู๊เน่ อ่าค๊ือ เน่ แก๊ท่อ เก ค๊ือ เล๊อ เป่อมา อ่อะ ก๊อมื่อนี

ทำให้เศรษฐีกับลูกน้องก็เดินกลับไปด้วยความเสียใจ เมื่อถึงฤดูเก็บเกี่ยวเด็กกำพร้าทั้ง 3 จึงมีข้าวเต็มยุ้งฉางและพืชผักชนิดต่างๆ ไว้

ต่อมามีคนหลายๆ หมู่บ้านสนใจในการทำไร่ของพวกเขา พวกเขาจึงได้อธิบายให้กับคนอื่นฟังว่า “ไร่หมุนเวียนเป็นวิถีเพาะปลูกที่ไม่ต้องมีระบบชลประทาน เครื่องจักร ปุ๋ย และสารเคมีต่างๆ เมล็ดพันธุ์ที่ใช้ก็เป็นเมล็ดพันธุ์ท้องถิ่นดั้งเดิมที่เก็บไว้ใช้ต่อปีหน้าหลังการเก็บเกี่ยว ต้นทุนที่สำคัญที่สุดในการทำไร่หมุนเวียนคือ ดิน น้ำ ป่า การรู้จักใช้และดูแลธรรมชาติไปพร้อมๆ” มีเสียงดังมาทางข้างหลัง ผมมีคำถามครับ “ทำไมต้องทำเป็นไร่หมุนเวียนแบบนี้ครับ” และเด็กกำพร้าคนหนึ่งตอบมาว่า “เพราะว่าเราอาศัยบนภูเขา และดินของเราไม่ได้มีแร่ธาต เพราะต้นไม้ดูดแร่ธาตุออกไป ดังนั้นเราจึงต้องตัดไม้และเผาเพื่อเพิ่มแร่ธาตุให้ดิน และปล่อยให้ธรรมชาติฟื้นตัว เมื่อเวลาผ่านไป 7 ปี มันก็นานพอที่ตอไม้ที่เคยอยู่ในไร่จะเติบโตกลับมาเป็นป่าให้ได้พึ่งพาอีกครั้ง วิถีเพาะปลูกแบบไร่หมุนเวียนไม่ได้ทำลายรากเหง้าของต้นไม้ การฟันไร่ที่เหลือตอไม้สูงกว่าหัวเข่าขึ้นไป จะทำให้ตอไม้แตกหน่อออกมาใหม่ และในไร่หมุนเวียนนี้มีสามารถปลูกข้าวและพืชผักชนิดต่างๆ และในไร่จะมีสัตว์เล็กอาศัยอยู่สามารถนำไปทำเป็นอาหาร แต่ก็มีหนูตัวเล็กๆที่มากัดกินเมล็ดพันธ์ของเรา แต่นั่นไม่ใช่ปัญหา เพราะเรามีวิธีการจัดการคือ ทำที่ดักหนูแบบพื้นบ้านหรือภาษากะเหรี่ยงเรียกว่า ทือ กันไม่ให้หนูมากัดกินเมล็ดพันธ์ของเราและยังสามารถนำมาเป็นอาหารได้อีกด้วย” เมื่อชาวบ้านได้รับความรู้และข้อมูลจากเด็กกำพร้าทั้ง 3 แล้วก็นำไปใช้ในไร่ของตนเอง

ข้าวไร่ของเด็กกำพร้าทั้งสามคนในวันนั้นคือไร่หมุนเวียนในวันนี้ มากกว่าพันปีที่มีการมีการส่งต่อภูมิปัญญาในการเพาะปลูก ที่มีธรรมชาติ สัตว์ป่า มนุษย์ และภูมิปัญญาเดินทางด้วยกันมาอย่างยาวนาน เป็นการอยู่ร่วมกับธรรมชาติถ้อยทีถ้อยอาศัย และไม่ใช่แค่ในประเทศไทยเท่านั้นที่มีวิธีการเพาะปลูกลักษณะที่คล้ายกันมีอีกหลายประเทศและประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนของเราก็มีการทำไร่บนภูเขาเหมือนกับเราอีกด้วย

MTB MLE

Instructional and Learning Materials Repository